

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik (V.), številka 41.
Četrtna številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetško-delaške zveze.

Stane letno 36.— Din, mesečno 3.— Din.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.
Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.
Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

SODRUG ETBIN KRISTAN.

V.

Pravi materialist ne moli materije, blaga, temveč daje materiji in medsebojnemu razmerju posameznih materialnosti tisto vrednost ki jo spoznava za pravo. Ker pa absolutne resnice ni, ker človek ni tako popoln, da bi mogel vsemu pogledati na dno, zato je materialist v nasprotju s sanjači in goljufi izjavil: Česar ne vem, ne bom trdil, da vem. Niti ne bom drugim verjel, česar ne razumem. Tisto pa, kar vem in kar razumem, tistega si nikakor ne dam vzeti, dokler se ne prepričam, da sem se motil. Zmote so moške, zato se bom vselej udajal spoznanju, nikdar pa ne sili. Tudi sila je materialnost, ki jo moram ceniti po njeni materialni vrednosti, a večja, neprimerno večja je materialna vrednost spoznanja. Sila, ki se bojuje proti spoznanju, deluje včasih tudi v meni samem: če me je sram priznati, da sem se včeraj motil, da moram svoje mnenje popraviti, ta sramežljivost ni nič drugega kakor nasilje, ki ga izvršuje moj egoizem nad mojim spoznanjem. Udati se temu nasilju je prav taka strahopetnost, kakor če se boji kdo tuje valice ali pa tujega zlata.

Iz tega sledi, da je spoznanje — po socialističnem načelu — najvišja materialnost, čeprav nasprotniki mislijo, da spoznanje sploh ni materialnost, ker ga »pobožni idealisti« mečejo v idealistični koš.

»koritarski materialisti« pa med staro potrebno šaro.

Če zahteva socializem, da se udajamo le spoznanju, pa obenem tudi zahteva, da ne skačemo vsak trenutek od enega spoznanja do drugega. Socializem nas uči, da je treba spoznanje motriti kritično. Vsako novo delno spoznanje moramo soditi iz vseh vidikov, da najdemo harmonijo (soglasje) med njim in med vsemi drugimi svojimi delnimi spoznanji.

To velja za posameznika, še bolj pa za človeško družbo. Če smo spoznali potrebo skupnega boja proti umazanemu »materializmu« kapitalizma in neumnemu »idealizmu« klerikalizma in če smo se za ta boj združili v stranko razredno zavednih borcev, mora biti tudi tej stranki najvišja vrednost v spoznanju, ki se ne sme menjavati od dne do dne (programatična in statutarina stalnost), ki se pa mora od časa do časa menjati ali dopolnjevati, če se pokaže kako delno novo spoznanje ki ga je treba spraviti v harmonijo z dosedanjim. Nikdar pa niti stranka ne sme udajati se nobenemu nasilju, niti ne svojem notranjemu (sramežljivosti ali želji po »veliki« stranki itd.). Spoznanje mora imeti pri socialistih najvišjo materialno vrednost.

To spoznanje pa je v stranki skupno in torej ni tako gibčno, kakor pri posa-

mezniku. Samo od časa do časa se vrši revizija, pri nas na Slovenskem vsako leto enkrat na strankinih zborih.

Posameznik svoj prav lahko izpremeni čez noč, stranka ne. Zato posamezniku ne zamerimo tako hudo, če izpreminja barvo, kakor bi zamerili to stranki. Največje obsodbe vredno je pa tisto izpreminjanje barve, pri katerem posameznik ne pove odkrito, da se je izpremenil, temveč začne kar na svojo pest delati proti skupnemu strankinemu spoznanju. Samo taki ljudje so zmožni izjavljati take neumne oportunistične misli, kakor smo jih lani obravnavali:

»Prav imaš, ampak delati ne smeš tako!«

Posameznik se je izpremenil, pa hoče, da bi se z njim izpremenila tudi stranka. Ker se pa ne upa povedati, da obsola strankino spoznanje (ker se ne upa reči, da je strankin program in statut zanič) zato govori da je vse to dobro, da pa ni oportuno, če se strogo izvaja, da se bo stranka razbila, da bo postala sekta itd. Tak človek je popolnoma enak onemu, ki uči delati tisto, kar ni prav. Stranka, ki bi se dala speljati na taka pota, bi bila podobna tatu, ki ve, da ni pametno krasti, pa vendar krade, ker se ne more dočakati z a služenega kruha! Taka stranka bi s svojimi skoki imela danes mnogo »somišljenikov« za seboj, jutri bi pa zopet vse izgubila. Socializem take stranke ne potrebuje, ker se ne bori za današnje obvladane množice, ampak za spoznanje

LISTEK.

JANKO TELBAN:

Na valovih življenja.

(Dalje.)

Delal se je že mrak, ko je prišel moj prijatelj Šrom domov — sedaj počiva v miru, padel je pri Lucku, krogla mu je predrila vrat — njega sem prosil, da je prevzel mesto mene službo, jaz pa sem planil v temno noč...

Hitel sem k Mari. Veje so me teple po obrazu, v desno lice se mi je zadril trn, in gorka kri mi je curljala za vrat. Preko poti sem drvel naprej noge so se mi zapletale, kapo sem izgubil in lasje so mi neurejeno padali raz čelo...

Skozi grmovje se je bliščala luč, zastori so bili odgrnjeni — Marijina domačija.

Preskočil sem plot. Sredi pota se mi je ustavila noga...

OOOOOOOOOO... sem zaječal, da mi je kri oledenela v žilah. Pa saj to ni bil klic človeka, jelen je bil, ki ga je ustrelil lovec. Klic viharja, ko žalostno tuli

okrog oglov. Obupni klic matere, ko ji edinca devljejo v grob. Tožni vzdih poslavljajočega se življenja...

»Ah... Franc... Končano!...«

Temna postava je prihitela po stezi, zadela se vame, žarek luči je posvetil skozi vejeve, gledala sva se oko v oko...

Bil je spačeni obraz našega narednika.

V belem pesku pa je ležala Mari, obleka ji je bila raztrgana, z rokami si je ruvala lase...

Prve zvezde sož temnele, skozi omrežena okna zapora je priplavalo mla-do jutro, ko sva s prijateljem Šromom premišljevala na trdem ležišču usodo življenja.

IV.

Po potu mi je prišla nasproti, pa ne več ona, temveč njena senca. Oči vdrite, kalne, obledela lica, prvi znaki one strašne venerične bolezni. Nalahno mi je podala roko, oči so strahoma vprašale, ali me boš sprejel? Si me prijatelj tudi ti obsodil?

Čez srebrno luno je šel temen oblak, čez potrto srce tužni mrak.

»Bilo je tiste nedelje, ko sem obhajala svoj sedemnajsti rojstni dan,« je izpregovorila s hrešččim glasom. »Tebe, dragi tovariš, ni bilo od nikoder. Naredila se je že temna noč, ko sem stopla na vrt, da čujem, jeli prihajaš. Dvoje rok me je objelo od zadaj, nenadoma, tako nepričakovano, da sem skoro omedlela. Ko sem se zavela, sem se skušala oprustiti, toda premoči sem podlegla in potem...

In potem...« glava ji je klonila na prsi, dve solzi so se ji potočile po nekdanjem lepem licu.

Prašni, trudni smo se vračali od celodnevne vaje proti večeru domov. Na vratih vojašnice pa je stal... Franc...

Vesel je prihitel k meni in me objel, njegove oči so se povpraševale, toda jaz v prvem hipu nisem vedel, kaj naj mu odgovorim, saj sem ljubil oba, da, oba! Na mojem žalostnem obrazu je čital bližajočo se slutnjo, njegove ustnice se komaj slišno zašepetale: »Mari...«

Dasi sem bil truden, sva vendar zvečer odšla v gozd in na onem mestu, kjer je videl prvič svojo izvoljenko, je izvedel bridko resnico, katera ga je potrla

tehi množic, ki hoče skupno z njimi jutri ustvariti boljšo človeško družbo.

Med temi ljudmi, ki so učili oportunistično taktiko, nismo sodruga Etbina Kristana videli nikdar. Prav z umetniškimi ognjem in Cankarjevskimi gestami je vselej odklanjal take tatove. Tudi ni bil nikdar domišljav, nasprotno, vedno in povsod je naglašal, da se človek lahko moti in da se mora torej iz svojih napak učiti boljšega spoznanja. Ko je pa videl, da se na Slovenskem borimo šele za abc in da ta abc (organizacija) gonimo kar naprej kakor otroci v šoli svoj ma, me, mi, na, ma-ma, ni-ma itd., mu je bilo neprijetno tem bolj, ker mu ta abc pri njegovem velikem pozitivnem delovanju v parlamentu ne samo ni nič koristil, temveč še celo škodoval, ko so mu nasprotniki vedno kazali na razpore v stranki in prorokovali, da bo ostal general brez vojske. Zaradi pomanjkanja časa, deloma tudi zaradi omalovaževanja tega abc, najbolj pa zaradi hujškanja tatov je premalo poznal novi, ostri, pošteni in silni veter na Slovenskem, ki nikakor ni zmanjšal stranke, temveč jo povečal in okrepil. V tem nepoznanju je zagrešil greh, ki je za socialista tem večji, čim bolj je za meščanskega politika nerazumljiv: niti vprašal ni skupnosti (stranke), temveč je na lastno odgovornost zapustil važno mesto, kamor ga je stranka postavila, in šel na tako mesto, kamor bi ga stranka morala biti poslala. Osebnost to pri njem razumemo, ker je umetnik in kot tak doma na Slovenskem kakor v Belgradu ter v Ameriki in misli, da ga kliče socializem od povsod in da lahko dela zanj kjerkoli. Tudi socializem se v mnogem strinja s tem. Nikakor pa ne dovoljuje, da bi imel kdo volilno pravico v Žabji vasi, organiziran bi hotel biti pa v Kurji vasi. Če v Žabji vasi delaš in živiš, moraš delati in živeti skupno s socialisti Žabje vasi. S temi se moraš sporazumeti, čeprav gre včasih težko, in šele skupno z njimi se moraš pridružiti Belgrajčanom in Amerikancem. To spada pa tudi v abc in mu je zato neprijetno, saj je vendar že pred desetletji opravil to šolo! Mi smo pa tako sitni, da gonimo abc in zahtevamo, da ga gonijo z nami ne le otroci, temveč tudi akademiki, če so nani — pozabili.

Zunanja politika.

(Govor posl. sodr. Etbina Kristana v proračunski debati v ministrstvu za zunanje zadeve v Narodni skupščini.)

Kaj je z demokratizacijo diplomacije?

Gospodje, slišal sem včeraj, da je glavni cilj naše zunanje politike, kakor tudi zunanje politike naših velikih in malih zaveznikov ohranitev mirovni pogodbe, oziroma tistega stanja, ki je bilo ustvarjeno s temi mirovnimi pogodbami. Jaz, gospodje, moram priznati, da se meni ta cilj nikakor ne zdi vzoren. (Dr. Momčilo Ivanič: Toda zelo predmeten je.) Razumem uradnega človeka, razumem ministra, ki se omejuje na to, kar baš je. Toda če gledamo dalje, imamo pravico pogledati tudi malo bolj globoko v položaj, ki so ga ustvarile mirovne pogodbe. V vero v te mirovne pogodbe se nikakor ne morem vživeti, še manj pa v slepilo, da se je s temi mirovnimi pogodbami ustvarilo nekaj pravičnega. (Dr. Ivanič: Tako je.) Ta vojna, gospodje, je morala razočarati vse tiste, ki so verjeli, da se z vojnami vprašanja pravično rešujejo; razočarati je morala vse tiste, ki so mislili, da se na eni strani bojuje pravica, na drugi pa na krivico, in da je le treba, da zmaga tista stran, ki govori o pravici, pa mora s tem že zmagati pravica.

Ne bom se tukaj spuščal v vprašanje, kaj je pravica in kaj krivica v mednarodnem življenju; tudi nimam namena razglabljati tukaj problem večnega svetovnega miru, o katerem naj le toliko rečem, da po mojih mislih ni absolutna utopija, da pa je utopija verjeti v ohranitev miru s pomočjo samih diplomatskih sredstev, dokler ni za to mnogo močnejših stvarnih pogojev.

Mirovne pogodbe, sklenjene po vojni, niso dokazale nič drugega, kakor resničnost stare besede, da je sila tisti faktor, ki določa pravico — v našem jeziku se to pravi: »Ko je jači, taj kvači.« Ne s stališča interesov tistega razreda, ki ga zastopamo, ne s stališča splošnih interesov našega naroda, kakor tudi ne s stališča resničnih interesov Evrope nimamo razloga navduševati se za pogodbe, ki so bile sklenjene, bolje rečeno diktirane; in jaz, gospodje, tudi ne verjamem, da se bo stanje, ustvarjeno s temi pogodbami, moglo

vzdržati; niti je to mogoče, niti je želeno, da se vzdrži.

Rešitve tistih mnogoštevilnih vprašanj, ki so po zadnji vojni ostala nerešena, al pa niso pravilno, niso pravično rešena, sicer ne pričakujem od sredstev, s katerimi dela naša diplomacija in katerih se poslužuje sodobna diplomacija sploh — vsaj nje največji del.

Ena izmed zahtev demokracije med vojno je bila demokratizacija diplomacije. To je bila tudi ena izmed glasovitih štirinajstih Wilsonovih točk, od katerih ni ostalo nič drugega, kakor lep, a bled spomin. A priznati je treba, da je demokratizacija diplomacije, s katero je neizogibno spojena tudi javnost diplomacije, eden najvažnejših pogojev za tako ureditev razmer, ki bi ustrezala potrebam narodov in ki bi mogla vsaj ponekod zavarovati mir v Evropi in na svetu sploh. O tej demokraciji v diplomaciji ni niti govora, ampak slej ko prej se vodi vsa zunanja politika s tistimi starimi sredstvi, katerih se je posluževala tudi pred vojno, in ki so mnogo doprinesla, da se vprašanja, ki bi se sicer mogla rešiti potem spora zuma narodov, rešujejo s krvjo.

Zlasti gospodje, je ostala konservativna diplomacija v naši deželi. Vsa naša zunanja politika je, kakor nekda tudi danes, in nemara še v večji meri, nekakšna skrivnost, neka skrivnostna znanost, ki izgleda, kakor da se tiče le majhnega števila izbranih uradnih oseb, naroda pa le toliko, kolikor je treba, da plačuje neustopne, napake in grehe te politike. In vendar bi se težko našla dežela, v kateri bi bilo tako potrebno, da se postavi zunanja politika na demokratično podlago in združi z narodom, kakor pri nas.

Ni dvoma, gospodje, da smo mi slabi, če se primerjamo s tistimi silami, ki dajejo ton svetovni politiki. Kljub takozvani mali antanti, ki naj baje pojačuje naš položaj, spadamo med slabe. V teh okoliščinah nam je treba najti sredstev, s katerimi bi oiačali naš položaj v zunanji politiki; najglavnejše sredstvo pa bi bilo to, da bi mogli naši zastopniki ob vsaki priložnosti pokazati svetu, da nismo osamljeni, da ne govorimo le v svojem imenu ali v imenu kakšne male skupine, ki se imenuje vlada, ampak da nastopajo vedno kot pravi glasniki vsega naroda. To pa bi moglo biti tako le tedaj, če bi ta narod

prav do dna. Njegova duša, ki je bila še čista, ki še ni poznala poti življenja in ni še okusila prevare srca, je bila uničena za vekomaj. Izgubljena je bila zanj ona, ki mu je bila vse, sreča in življenje. Bog in domovina. Oblaki so zagrnili mesečno svetlobo, dolge sence so priplezale liki kače iz grmovja ter se vsedle na dušo kakor tonska teža in mrak je zagrnil upe na bodočnost.

V.

Sedela sta zopet v senčnem gaju in pila poljube iz studenca ljubezni. Pa kolika razlika prej ali zdaj! Pustil sem ju sama, proč se mi je hotelo od tam, kjer se je borilo zdravo telo z bolnim. Ob robu gozda na bregu kanala sem sedel, temnoriava voda od prejšnjega dežja je pluskala ob rob, med bičevjem pa je samevala od blata umazana vodna roža.

Končno. Že drugič. Torej tudi drugo dušo, katero sem ljubil, sem izgubil. Zame ni bilo Frana več. Sklonjene glave je šel, ko sva korakala domov, užival je srečo, kar mu jo največ more nuditi ljubezen, s tem pa je zalagal svoje življenje, v njegovih žilah se je pretakala odsihmal strupena kri.

Budnica se je razlegala v mlado jutro, ko je prišel službujoči podčastnik ter prinesel Franu mal listič. Komaj je prebral, je prišel k meni. Tih zvok je zaplaval po zaduhli sobi:

»Mari ni več!«

Nemo sva korakala proti L... Na bregu je ležala, modra obleka se je oprijela udov, oči, napol odprte so strmele nazaj v svet kakor bi hotele prokleti onega, ki je uničil to v mladostnem cvetju se razvijajoče telo. Dolgi lasje so bili razprostri po rosnih travah, med njimi pa je bila zmečkana vodna roža...

Franc se je vrgel na izumrlo telo ter ležal dolgo dolgo pil zadnji poljub iz oledenelih ustnic, meni pa sta se utrnili dve solzi ter polzeli po licu tja daleč notri v prsa, srce in dušo.

Solnce je zlatilo bregove. Donava se je lesketala v mlademu jutru in raz vrhov so peli drobni nevtci, ko sva jo nesla tja v črno zemljo, in veter mi je opletal njene mokre lase po licu...

VI.

Jesen je zapihala po naravi, ko se je razlegalo po vojašnici: »Volska bo! Živijo vojska! Vse za vero, dom, cesarja!«

Od tega dne je bil Franc kakor izpremenjen, v njegova lica je stopilo novo življenje. Upal je na maščevanje.

Zgodnja ura, stali smo na dvorišču, hrastova peresa so nam bingljala na kapah, solnce se je lesketalo na ostrih sabljah, bila je praznična tihoča.

Še en pozdrav, ti dragi dom, zbogom, vi črni zidovi, in odpeljali smo se na ruske stepe.

Dolga je bila pot, polna znoj in naporov, kolone so se pomikale naprej v neizmerno daljavo. S Francem sva bila deljena nekemu divizionu, naš narednik pa k sosednjemu. Tisti večer sem videl jo kati prvič svojega prijatelja.

Pri vasi Kržemin na ruskem Poljskem se je začela prva bitka. Najin oddelek s Francem je dobil povelje postaviti telefonično zvezo naprej v prve järke. Po zakritem terenu smo hitro napredovali, pot je peljala skozi akacijev drevored, ki je bil pozorišče ognja. Veje so letele na okoli granate so stresale zemljo in drobci železa so brenčali okoli ušes. Vroč duh smodnika je stiskal prsa, v nas je bila edina želja, ven iz tega pekla. Še par korakov, tam so bili grči, roštev. Zastav

Vsa vedno vedel, zakaj da gre, če bi vedno poznal situacijo, in če bi ta narod imel tudi priliko, da bi dajal iniciativo naši zunanji politiki. S tem, da hodijo naši zastopniki zdaj v Rapallo, zdaj v Santo Margherito, pa v Genovo, pa v Rim, mi tukaj v Narodni skupščini in sploh v deželi pa ne vemo, kaj da se godi, medtem ko oni sami nimajo nikakršnih mandatov od Narodne skupščine, niti se morejo pozivati na njene izjave, se položaj teh zastopnikov nikakor ne krepča, ampak se slabi pri vsaki priliki; in če doživljamo toliko neuspehov, je eden razlogov baš ta krivi način diplomatiziranja v deželi.

Jaz nisem tako pristranski, da bi trdil, da je to edini razlog. Jaz ne upam v velike uspehe slabega in ne pričakujem čudežev, ki bi na kakšen skrivnosten način postavili močnega v položaj slabega. Prav dobro razumem, gospodje, da bomo še dolgo imeli neuspehe, tudi če dobimo boljše diplomate, nego jih imamo sedaj, in tudi, če se izpremeni še marsikaj drugega, in sicer iz enostavnega razloga, ker smo slabi, in ker se nihče ne ozira na vprašanje, kdo da ima prav, ampak se vrši vedno tisto, kar more sila izvršiti. In nikar, gospodje, se ne varajmo v tem, da je stvar z našimi velikimi in malimi zavezniki enaka.

Pri nas je še mnogo idealistov, ki verujejo v nekakšno ljubezen Francozov do nas, ki verujejo, da nas ljubijo Rumuni, da čutijo Angleži posebne simpatije za nas itd.... Vse to so utopije v kapitalističnem svetu. Za zapadne zaveznike nismo mi danes nič drugega, kakor ozemlje na katerem se bojujejo za svoje večje profite. In tega ne moremo izpremeniti, dokler bo Evropa, oziroma dokler bo svet kapitalističen in v zvezi s tem imperialističen. Zakaj kapitalistični sistem ne more obstajati brez imperializma.

Danes ne mislim tukaj zahajati v politične in gospodarske sisteme in v velika svetovna vprašanja, temveč se omejim le na nekatere momente. (Dalje prih.)

Tedenski pregled.

Sobota, 30. sept.: Nova grška vlada pod vojnim ministrom Charalampijem. — Mednarodni sociološki kongres na Dunaju. — Hišni posestniki so na Dunaju »stavkali«. Seveda so propadli.

kalo je za meno, na tleh je umirajoč ležal Franc, krogla mu je predrila prsa. Nalaho sem mu odprl bluzo, gorak curek srvi se mu je potočil po rokah, osteklenele oči so me prosile:

»Maščuj me!«

Iz orsnega žepa sem izvlekel notes, v katerem sem našel s krvjo oblito sliko Mari.

Združila sta se v smrti.

Radi prevelikih izgub so nas spojili s sosednjim divizionom. Solnce je zahajalo, ko sva se srečala. Nisem ga pozdravil, nisem povesil oči, edino on in jaz sva vedela za skrivnost katera je uničila dva mlada življenja. Ko sva se ločila, se je po njegovem obrazu razlila skrb.

Zopet bitka. Nahajal sem se v sprednji bojni črti. Sovražnik je imel premoč, a povelje se je glasilo, držati črto. Noč je priplula na lahnih krilih, na desni je gorel velik gozd, strojne puške so ropotale, vse povsodi ječanje ranjencev, strnjena kri mrličev. Dobil sem povelje, poklicati pomoč. Klical sem v telefon, toda zveze ni bilo.

Ponedeljek, 2. okt.: Našemu rimskemu poslaniku so dali v podpis jugoslovansko-italijansko pogodbo glede učiteljev. — Pašičeva vlada podala ostavko. — V Tirani je narodna skupščina proglasila albansko republiko. — V Belgradu pričetek pogajanj za trgovinsko pogodbo s Poljsko. — Na Grškem se je nova vlada razbila. — Stavka krojaških pomočnikov v Celju.

Torek, 3. okt.: V Mudaniji (Mala Azija) pričetek orientalske konference. — Papež jugoslovanskim katoliškim duhovnikom ne dovoli uporabe staroslovenskega jezika. — Laški fašisti zasedli Bolcan in terorizirajo podjarmljene tirolske Nemce.

Sreda, 4. okt.: Zemljoradniški klub je izročil vladi resolucijo zoper balkanski način izvrševanja agrarne reforme v Dalmaciji. — Pašičeva vlada do vojaške parade v Kumanovem (23. t. m.) ne namerava odstopiti. — Kraljeviča Jurija so sklenili v Belgradu izgnati, če se ne uklone. — Finančni minister kreditira častnikom zopet 100.000.000 Din. — V Mudaniji so zavezniki določili črto, do kamor zasedejo Turki Tracijo. — Carigradska vlada je naročila svojim poslanikom, naj oddajo svoje posle angorskim zastopnikom. — Turki so zasedli grške otoke Hios, Samso in Mitilene. — Madžarska vlada se izjavila za prijateljsko politiko z nami. — Kongres laških socialistov je stranko razcepil. Maksimalisti so izključili kompromisarske desničarje (Turati-jevce), ker hočejo nasproti strankini disciplini v vlado. — V Vzhodni Galiciji krvavi nemiri med Ukrajinci in Poljaki. Preki sod. — Vladna kriza na Češkoslovskem. — Sovjetska vlada je pri zavezniških tretjih protestirala radi Dardanel, Ruske bojne ladje se pripravljajo na pohod. — Francoska vlada prepovedala uvoz naše živine, ker je dobivala bolno. — Kasijsko sodišče v Zagrebu je razsodilo pravdo Prepeluh proti sodr. Bernotu radi članka »Politično lopovstvo« v lanskem »Ljudskem Glasu« sodr. Bernotu v prilog.

Četrtek, 5. okt.: Volilni shod SSJ v Ljubljani. — Princ Juriju so izročili ultimatum. — Albanski pravoslavni kongres proglasil neodvisnost albanske cerkve. — V Mudaniji težak položaj. Kemal paša je pripravil v Smirni 100.000 mož, da v slučaju potrebe napade Angleže. — V

Brnu so aretirali več nemških častnikov, češkoslovaške armade radi špionaže. — V Varšavi konferenca generalnih štabov severne male antante kot priprava na razorožitveno konferenco v Moskvi. — Amsterdamska internacionala izdala proglas za svetovni mirovni kongres od 10. do 15. t. m. — Švedska socialistična stranka je sklenila švedske levičarje pozvati na zedinjevalni kongres.

Petek, 6. okt.: Stavka kovinarjev v ljubljanskih strojnih tovarnah in livarnah. — Vojno ministrstvo vpokliče letnik 1902. — Belgrajski demokrati so se izjavili za ustavo, kakor je. Zato pa v njih stranki vse poka. Glavni urednik »Slovenskega Naroda«, Pustoslemšek, je iz stranke izstopil. — Kraljevič Jurij odklonil ultimatum, zahteva pa vedno večjo apanažo. — Iz Belgrada poročajo, da je Radić demokrškemu poslancu Angjeliću izjavil, da je pripravljen sodelovati v Belgradu, toda Pašić in Pribičević se morata umakniti. — Konferenca v Mudaniji se je prekinila. — Sestava nove češkoslovaške vlade pod agrarcem Švehlo se ni posrečila. — Sovjetske oblasti v Moskvi so ustanovile veliko igralnico po vzgledu one v Monte Carlu. Drugače si ne znajo pomagati. — Kongres internacionale transportnih delavcev končan.

Sobota, 7. okt.: Invalidom so dovolili prosto vožnjo po državnih železnicah. — Hrvaški blok se je izrazil naenkrat celo za sodelovanje v vladi. — Mudanijsko konferenco so preložili na 1. nov. Med Kemalom in Angleži premirje.

Korupcija v malem.

Priobčujemo brez komentarja sledeče tri dokumente. Davkoplačevalci naj si sami ustvarijo svoje mnenje o njih.

Rogaška Slatina, drž. zdravilišče.

Spoštovani gospod minister!

Pred nekaj dnevi sem prišel prvič v lepo Rogaško Slatino, kjer sta bogati tako narava kakor kultura. Škoda samo, da ni več obiskovalcev. Vse kar sem videl od hrvaške meje do sem, me je spominjalo na razne kraje v Švici, a to, kar vidim tu, so lepe božje hiše in druga religiozna znamenja, ki tako ugodno vplivajo na človeško dušo. Žal mi je, da moram 28. t. m. zapustiti ta divni kraj, ker me čaka mno-

Urno sem odšel z oddelkom v temno noč, nikjer ni bila pretrgana žica, nikdo se ni oglasil, spredaj je divjala bitka, klanje. Torej naprej! Pri velikem hrastu sem poskušal še enkrat telefonirati in res se je oglasil sosednji oddelok. Torej je bila napaka v staciji. Zdirjal sem naprej, drugi so ostali daleč za meno. Čez jarke in grmovje z opraskanimi rokami, brez kape, naprej na kocki tisoč življenj! Tam v daljavi se je svetila luč, kmalu sem bil na cilju. Padel sem v izbo... na mizi pri telefonu... pa je sladko spal naš narednik...

Roka mi je segla po samokresu, kazalec je bil na petelinu, nastavljen sem mu mrzlo cev na čelo. Hladno železo ga je zdramilo, dvignil je glavo, oči so se mu vrtele v smrtnem strahu, meni pa je omahnila roka in iz prsi se mi je izvil blazensmeh. Roki za vrat in na prsa, je zletel iz stacije.

Zveza je bila upostavljena.

Prisoten je bil častniški zbor, pred njimi pa je stal naš narednik. Privedel je je ordonanca z naročilom, naj poročam. Sifilitik je imel vame uprte oči, prosile so usmiljenja, toda zame ga niso poznale ta-

krat, ko se je pred njimi zvijalo življenje v najlepši mladosti. Gledala sva se nemo, vsi so se ozirali v naju, ki sva se srečala sredi ruskih step, polna sovraštva. Brez usmiljenja sem izrekel:

»Spal je!«

Glava mu je klonila na prsi, telo je v strahu trepetalo, vedel je, da je njegova usoda zapečateni...

Šest pušk je strmelo vani, oči si je pustil zavezati z ruto, strahopetec.

Šest pušk, en pok.

Mari, Franc, maščevana sta!...

Dolgi sedem let je preteklo, ko sem se vračal zopet v domovino. Pot me je peljala v kraje mojega prvega vojaškega življenja. Na gričku, med tožnimi cipresami poraščen grob. Valovi Donave žlobudrajo ob robu, naokrog se razprostirajo vinski griči, davne spomine poje temni dunajski gozd. Tu počiva Mari, med rudečimi nagelnji cveto bele vodne rože, na marmornatem spomeniku pa se blešče obledele črke:

»Na valovih življenja.«

go opravkov v Beogradu. Našel sem tukaj ruskega generala Miščenka, starega ruskega oficirja in velikega borca za Slovanstvo. On je mož, ki ima velike zasluge za naše edinstvo, ker je celih 35 let delal zanj v Rusiji z vso silo in vsem svojim vplivom. Prosim Vas, gospod minister, da izvolite pomagati, da bo mogel še naprej ostati v »Železničarskem domu«, kjer stanuje s svojo rodbino v dveh majhnih sobah. Morda bi mogli oprostiti ga plačevanja, da bi mogel kot zelo zaslužen mož brezplačno živeti. Prosim Vas, gospod minister, da sprejmete izraz mojega globokega spoštovanja

10. julija 1922.

M. Nenadić,
upravnik dvora.

Predsedstvo pokr. uprave za Slovenijo.
V Ljubljani, dne 14. 7. 1922. Štev. 7136.

G. ravnatelju zdravilišča Rog. Slatina
v uvaževanje.

Po naročilu pokr. namestnika:
okr. glavar: (podpis nečitljiv).

Državno zdravilišče Rogaška Slatina.

Upravitelstvu »Železničarskega doma« v Rog. Slatini
v uvaževanje.

Rog. Slatina, dne 17. VII. 1922.

Ravnatelj: Dr. Šter.

Upravitelstvo Železničarskega doma.

Gospodu Miščenku, upokojenemu ruskemu generalu v Rog. Slatini.

Sporočam se Vam, da se upravitelstvo železničarskega doma na priporočilo gospoda ravnatelja dr. Štera kakor tudi na uvaževanje pokr. vlade ne more ozirati, ker upravitelstvo potrebuje za tekoče izdatke tudi tekoče dohodke. Pripominjamo še, da smo voljni uvaževanju ugoditi in to pod pogojem, ako se nam diferenca na plačilu Vašega stanovanja odtegne od davkov, katere imamo plačevati naravnost državnim blaginam. Kakor nam je iz dostavljenega spisa razvidno, ste gospod general pri naši vladi priljubljeni, radi tega Vas naprošamo, da ukrenete potrebne korake za zmanjšanje naših davkov. Tozadevno izjavo želimo tekom 14 dni pisмено, v nasprotnem slučaju pa za-

Tako je končal gospod Ivanović, jaz pa sem mislil na trda srca in na obstoječi družabni red...

(Črtico je spisal priprost sodrug, pa smo jo priobčili popolnoma neizpremenjeno kot klasičen vzgled, ki nam govori o talentih, ki se zaradi obstoječega sistema ne morejo razviti do svoje popolnosti, če moremo o njej sploh govoriti. Zaradi kapitalističnega družabnega reda opravljajo naši talenti vsa mogoča dela, ne da bi jim bilo dano izrabljati svoje duševne sile. Če jih pa že morejo izrabljati, tedaj jih izrabljajo v prid obstoječemu sistemu. Le malo je takih ljudi, ki se morejo upreti kapitalističnemu povelju. Socialistična stranka se bori proti zločinskemu sistemu, ki srka milijonom in milijonom mozeg in kri. V to svrsto so ji zlasti potrebni takozvani »kulturni delavci«, ki bi bili pripravljeni, dati tlačenemu razredu nekakšne duševne smernice. Kakor pa že rečeno, je takih ljudi bore malo. Med našimi sodrugi se je dobil mož, ki je imel pogum priti med sodruge z navedeno črtico. Le ta ni dovršena, celo pomanjkljiva je, kaže pa avtorjevo nadarjenost, kateri smo v vzpodbudo napisali pričujoče vrstice. Morda kot uvod k proletarski umetnosti, ki pri nas šele nastaja, čeprav že imamo velikega Ivana Cankarja. — Op. ured.)

hitevamo zaostali znesek na stanarini, ki nam jo dolgujete.

Rog. Slatina, dne 20. 7. 1922.

Upravitelj: Jakob Tepež.

Priporočamo vsem zaupnikom, naj prirede predavanja in diskusije z dnevnim redom: Kam gre denar davkoplačevalcev? Ali pa: Ruski carizem in njegovi zaslužni možje. Ali: Blagor jim, ki so usmiljenega srca — posebno če dajejo podpore iz tujega žepa. Take razprave se vrše lahko tudi v malem brez bobnanja. Na koncu molite še en očenaš s pristavkom: Vse za vero, dom, cesarja!

Politične vesti.

+ V Ljubljani se je vršilo 10. t. m. v veliki unionski dvorani zborovanje, ki ga je sklical v spomin usodnega 10. oktobra, ko smo pri plebiscitu izgubili Koroško, »Gospodovski Zvon«. Nastopilo je več govornikov, ki so povdarjali, da Jugoslavija ne sme toliko časa mirovati, dokler ne bo Koroška zopet jugoslovanska.

+ Na demokratskem zboru v Beogradu, katerega zaključek pričakujejo politiki zelo nestrpno, so se skoro vsi govorniki izrekli proti reviziji ustave in proti spremembi dosedanje demokratske taktike.

+ Generalissimus nekdanje ruske protiboljševiške armade, general Wrangel potuje »službeno« po Jugoslaviji ter nadzira svoje čete. Povsod ga sprejemajo njegovi »podaniki« ter jugoslovanske oblasti! V zadnjem času je »nadzoroval« svoje čete v Dalmaciji.

+ Po izpraznitvi Tracije bodo imeli zavezniki 30 dni svoje čete v Traciji, da bodo zavarovali kristijane pred Turki. To sta sklenila ministra sveta Francije in Anglije. Kemal paša bo ta sklep seveda moral upoštevati.

+ V Petrogradu so aretirali znanega pesnika Igorja Sjeverjanina, voditelja ruske moderne struje, ker ga dolže, da je objavil v inozemstvu protisovjetsko pesem.

+ Nemčija je doslej plačala 38 milijard zlatih mark vojne odškodnine in ne 10 milijard, kakor so prvotno poročali časopisi. Gorenjo vsoto je objavil nemški konzulat v New-Yorku, ki je navajal podatke reparacijske komisije.

+ V Havru so prenehali stavkati kovinarji po 110 dni trajajoči stavki.

+ Angleži so zopet dovolili plovbo skozi Bospor, ki so ga zaprli zaradi spora s Turki, ki pa so ga na mirovni konferenci v Mudaniji oblažili.

Mariborskim separistom.

Tistim, ki so s sedanjo taktiko v stranki nezadovoljni, svetujemo, naj izvršujejo napram stranki svoje dolžnosti, da bodo imeli pravico povedati v odločilnem trenutku, kaj jim ni všeč.

Organizacije, ki upajo, da bodo z mariborskimi nezadovoljnimi potom kakih konferenc vplivali na sedanje razmere v stranki, naj si zapomnijo, da konferenc naš pravilnik sploh ne pozna, odločuje se vse le na pravih zborih. Nič ne pomaga ruvati proti določbam organizacijskega pravilnika. Niti predsednik niti tajnik, sploh noben posameznik ne odločuje v stranki, temveč se mora vse vršiti po pravilniku. Tega pa ne sme nihče izpreminjati, edinole zbor. Zbor bodo pa tvorile po istem pravilniku le — organizacije, ki izvršujejo, kar določa pravilnik. Če komu ta ni všeč, naj organizira in si pridobi to-

liko moči, da ga bo na prihodnjem strankinem zboru lahko izpremenil po svoje.

Za zdaj pa zahteva zavednost in disciplina, da izvršujemo, kar je bilo sklenjeno.

Organizacije Mariborskega okrožja pozivljamo, naj ne sledijo napačnim izjavam »Enakosti«, »Volksstimme« in »Zarje«, še manj pa mariborskim okrožnicam, v katerih govore o »neumnem« početju strankinega načelstva, ne da bi to neumnost dokazali, pač pa lažejo, kakor da bi bilo to načelstvo ljubljansko, dočim je iz Ljubljane v resnici samo 1 njegov član, drugi pa: 1 iz Most, 1 iz Trbovelj, 1 iz Celja in 1 iz Brežic. Torej tri petine iz bivše Štajerske. Vrhutega pravilnika ni sklepalo načelstvo, ampak zbor. Celjske sklepe pa je sklenil Pokrajinski odbor skupno z delegati belgrajskega Glavnega odbora, kakor je bilo 1. julija tudi točno objavljeno. Grda laž je tudi, če trdi okrožnica, da je mariborsko tajništvo obračunalo v Ljubljano za vse organizacije v mariborskem okrožju: večina je pošiljala denar naravnost nam. Kar so dobili v roke Mariborčani, je ostalo vse do vinarja tam (pa ne pri Mariborčanih, kajti večina tistih par ljudi hoče le gospodariti v Mariboru, dočim sploh niso Mariborčani).

V Ljubljano smo dobili le pismeno poročilo, pa še to vedno zelo pozno: za april in maj šele 18. avgusta, potem pa sploh nič več. Okrožnica tudi obljublja, da bodo od zdaj pošiljali obračune v Beograd. Če bo tudi ta zadovoljen z dveletnim obljubljanjem brez denarja, dvomimo. Sicer pa bodo potem proletariatu obljubili, da bodo pošiljali v Moskvo, pozneje pa na luno.

Tudi ni res, da so izključene vse organizacije mar. okrožja. Izključen je le Maribor, ki vključuje neštete lokalne organizacije, ki bi vodile organizacijo, kakor jo vodijo odbori drugod, temveč so v okrožnem tajništvu odločevali le eni isti. Še celo po deželi so trosili napačne pojme. Tako n. pr. je okrožno tajništvo proti statutu pozivljalo krajevne organizacije, da morajo obračunati v Maribor!

Če mislijo torej mariborski separatisti, da jim ni treba pokrajinske organizacije, temveč, da je dovolj, če si »ohranijo« pravico udeležiti se glavne ga strankinega zbora, se motijo! Tudi na jugu bomo naleteli na organizacije, ki bodo zabranile, da bi odločevala volja posameznikov. Povedali jim bodo, da Maribor ne spada k belgrajski pokrajini.

Dnevne vesti.

O mojem poslanskem mandatu pišejo različni demagogi tako neumen, da še ni bil nobeden da bi se bil pod svojo demagogijo podpisal. To je ostalo rezervirano za g. psl. R. Golouha, ki objavlja v »Enakosti« in »Zarji« tak demagoški napad s polnim imenom. Zelo me mika pojasniti celo zadevo še enkrat, kakor sem jo že v »Napreju« in »Ljudskem Glasu« dne 15. junija t. l. Ker pa nisem hijena, da bi bral imitve, se bom premagal. Če pa g. Golouh ne bo miroval, naj ve, da socializem ne pomeni usmiljenja. Popolnoma ne usmiljeno bom razložil tisto prislovico, ki pravi, da se tat najrajiš pomeša med množico in da najbolj kriči: »Primate tatu!« — Z. Bernot.

Obrekovanje in resnica. V nedeljo, 8. t. m. me je eden izmed mariborskih se-

parafistov napadel. češ, da ne hodim na shode tako pridno, kakor g. Golouh. Seveda sem zahteval pojasnila in zvedel, da za majske shode nisem bil na razpolago. V resnici sem pa bil v nedeljo 31. aprila dopoldne na Zidanem mostu, popoldne v Strnišču, v ponedeljek 1. maja dopoldne v Ptuj, popoldne na Pragerskem. Nato mi je očital, zakaj to ni bilo objavljeno. Ali so shodi kaj boljši, če se govornik po časopisih baha, kje in kako je govoril in kako so mu ploskali? Na Slovenskem ni so druga, ki bi bil imel v zadnjih treh letih toliko shodov, kakor jaz, pa nikdar si nisem nobenega sam izbral, pač pa mnogo-krat imel shode, ki so bili drugi določeni zanje! Takole mažejo in blatijo človeka, ki izvršuje tisto, kar so sklenili odgovorni odbori, oni sami pa delajo le tisto, kar jim je všeč! Organizacije bodo sodile, kdo je delal po njih volji in zanje, ter kdo je delal po lastni volji in zase. »Osebnosti so to,« pravijo, če se takole branim njih so blata. »Zarja« gre pa še dalje. Ko me je »Jutro« napadlo, da ponoči posedam s zabaviščih za proletarski denar skupno s komunisti, sem v »Napreju« pojasnil, da to nisem bil jaz, temveč »voditelj« Zarjanov. Da bodo pa sodrugi verjeli, sem moral seveda napisati, kje sem takrat bil in kaj sem delal. »Zarja« pravi na to, da se je včasih tako poročalo samo o veliki gospodu backi pa, ki »Zarjo« čitaio, si bodo mislili res, da sem domišljav. Vidite sodrugi, kako težko je delati, kako težko ustreči tistim, ki nočejo resnice. Edino ena pot je: ne poslušati nikogar ne z desne ne z leve, ravnati se samo po tem, kar hočejo organizacije. Samo po tej poti bomo hodili, trdno uverjeni, da se bodo nezavedneji prepričali lažnivci pa navešali brezuspešnega obrekovanja.

Z. Bernot.

K 5. obletnici smrti Janeza Evangelista Kreka si ne moremo kaj, da ne bi tudi mi napisali par besed. Bil je socialist skozi in skozi, razumel je posebno krušni boj delavnega ljudstva in mu kazal neumorno in požrtvovalno tisto pot, kakor jo kaže socializem. Žal, da ga klerikalci niso razumeli, še bolj žal pa, da se niso hoteli ravnati po njegovem zgledu! Krivda je pa v Kreku samem, kajti videl je samo slovensko ljudstvo trpeti in samo temu je hotel s socializmom pomagati, dočim je treba pomagati vsemu delavnemu ljudstvu vsega sveta. Držal se je tudi preveč slovenske vere in zato ustanovil za Slovence krščanski socializem. Iz tega krščanskega socializma, ki je imel samo to napako, da je bil omejen na katoličane, so pa znali klerikalci kos za kosom izmetati ves socializem, niti krščanstva niso pustili, samo katoličanstvo so gonili, ki hoče vse ljudi sveta prepričati, da morajo misliti z glavo rimskega papeža namesto s svojo. To vse naravnost pr oti Kreku, ki je učil: fantje skupaj hodite, kregajte se med seboj, kdo ima prav, potem pa izvršujte tisto, kar ste spoznali za prav! Namesto slave, ki je Krek ni maral, naj razširjaio njegovi prijatelji rajši njegove spise, potem bo mani neumnosti in divjanja med nami!

Takih uradnikov ne maramo. Na policijskem ravnateljstvu uraduje neka gospodična, ki zna 10 minut zasebno klepetati, potem pa izjavi, da za uradno poslovanje nima časa. Naznanil sem jo in prošim vse, ki kaj podobnega doživijo, naj tudi tako store, potem bodo kmalu zginiti tisti uradniki, ki mislijo, da je ljudstvo zaradi njih tu, ne pa narobe. Zgodi se, da moraš tudi med delavnim časom izgovoriti kaj zasebnega, toda delo zaradi

tega ne sme trpeti, posebno ne smeš ljudi odganjati, ki nimajo časa trikrat hoditi. Zaradi takih lahkomišelnih ali domišljavih uradnikov sovraži potem ljudstvo vse, tudi delavne uradnike in — državo. Zato je treba uradnika, ki kaj takega zagreši, prvič pokarati, drugič pa takoj odsloviti. Da imajo ravnatelji dobro voljo, verujemo. Toda poskrbeti morajo za to, da se njih dobra volja ne izpremeni v nasprotje, kakor pri kralju, ki je izdal zakon, naj stražniki pomagajo vsakemu slepcu na cesti, da se mu ne pripeti nesreča, stražniki so pa ta zakon izvrševali tako, da so odpeljali vsakega slepca — v zapor. (Kres 1922, šte. 7.)

»Narod« piše kritike. V torkovi številki se je spravil nad Cankarjeve »Hlapce«. Pravi, da mu ugajajo, samo če bi ne bilo tistega sentimentalnega petega dejanja, v katerem stisne ubogi učitelj Jerman rep pred klerikalnim župnikom in gre umirat v hribe, na mesto da bi ga Cankar poslal v »Narodovo« uredništvo otest se mučeniških naporov. Kaj, ali ni Cankar vedel, da imajo taki borilci proti okrutnemu sistemu tudi svoje zaščitnike, ki jim lahko preskrbe novo eksistenco? Čemu dela Cankar po nepotrebnem mučenike in hlapce, ko pa v življenju niso mogli? — Pod temi premišljevanji je »Narodov« kritik postrani omenil: Pod Avstrijo »Hlapcev« niso smeli igrati; pod svobodno Jugoslavijo pa si ne upajo pri uprizoritvi obdržati tistih tako važnih opazk o Goličavskem župniku, kako uporablja monštranco in tabernakelj (namreč da za temi svetimi orodji špiounira na učitelja, če je v cerkvi tudi po kleknili). Ali sede morda tudi v upravi (Ljubljanskega) Narodnega gledališča — hlapci? vprašuje »Narod« postrani. Da bi vsaj nič postrani ne vpraševal, kadar piše takšne kritike!

Nekaj za »Utrinke«. G. urednik, ni moja navada, da bi bral »Zarjo«. Imam važnejšega dela. Vseeno, ker sem slučajno naletel na zadnjo številko, je nisem odložil, ne da bi si pogledal njene najnovejše modrosti. Ena med njimi me je posebno zanimala. To je, veste, tista, ki pravi, da je stranka čisto zanesmarila »idejno« stran socializma, odkar je ne vodijo več stari komanderji. Precej sem si mislil, da bi bila stvar vredna daljšega razpravljanja. Pa sem se o pravem času premislil. Čemu neki 10 tisoč novih besed, ko je dovolj vprašanje: Kaj bi naj bila pravzaprav tista preklicana »idejna« stran, ki smo jo tako pozabili imeti v čisljih, in kako jo je neki gojila stara garda tekom svojega dvajsetletnega kraljevanja? Res bi bilo dobro, če bi nam dala »Zarja« na to vprašanje enkrat točen odgovor. Pa vem, da ga ne bo. Če bo odprla usta in nas ozmerjala, da smo »neresni«, bo dosti. Saj mora biti vendar že vsakemu mucu znano, da so bile to »ideje«, če so se dvajset let med sabo kavsali: Tone Kristan s Kocmurjem, Kocmur s Prepeluhom, Prepeluh s Tonetom Kristanom, pa so se tako znali, da ni priletelo nobeno krepelce skozi strankino okno na cesto. Ja, ja, in ko so videli, da so se začeli drugi stanovalci v hiši upirati, pa so šli in si preskrbeli vsak v novi hiši toplo gnezdo... Ah — ideal! Jaz sem eden zadnjih med tistimi, ki bi trdili, da so med »Zarjani« in njim po »Ena« kosti podobni sami — — — — — Ne dober del jih je pač »idealistov«. Kakor so pač idealisti: zid pred nosom, glavo v zidu, nos v zvezdah, škornji v blatu. Bog jim daj dobro na tem svetu. Amen.

Ljubljana.

Četrta premiera v dramskem gledališču se vrši danes, 11. t. m. ob osmi uri zvečer. Vprizori se duhovita in zabavna angleška komedija »Jack Straw«. Režijo vodi g. Putjata, ki igra tudi naslovno vlogo. Sicer nastopijo v glavnih vlogah: ga. Vera Danilova, ga. Wintrova, gg. Plut, Železnik in drugi.

Iz gledališke pisarne. Gospa Marija Vera, ki bi morala gostovati v soboto, 14. v nedeljo, 15. in v ponedeljek, 16. t. m., v Ibsenovi drami »Hedda Gabler«, je nenadoma odpoklicana v Belgrad. Zato se odgode predstave »Hedda Gabler« na poznejši čas. Repertoar pa se spremeni takole: v soboto, dne 14. t. m. K. U. R. za red D. v nedeljo, dne 15. t. m. komedija »Jack Straw« za izven, v ponedeljek, dne 16. t. m. »Romantične duše« za red A.

Maribor.

Kogar zanimajo militaristične razmere pri nas, jih bo nekoliko spoznal po naslednjem primeru: V nedeljo so povzročili gojenci tukajšnje podoficijske šole pretep s civilisti in sicer v neki studeniški gostilni. Ker niso ničesar opravili, so šli ven, vrnili pa so se čez nekaj časa s palicami in podobnim. Ker to tudi še ni zadostovalo, so prišli ponovno s puškami in bajoneti. Prestrašeni civilisti so se seveda poskrili, saj niso imeli nobenega orožja pri sebi. V gostilni so mali Marsovi sinčki vse razbili, nekega civilista pa težko ranili. Moral so intervenirati orožniki. Ti so vzeli nekega človeka za pričo in enega izmed najdenih bajonetov kot dokazilo s seboj ter se podali pred podoficijsko šolo. Tedaj je stopil iz nje neki kapitan, ki je ukazal razorožiti in aretirati orožnike s pričo vred...

»Volksštima« je začela končno tudi lagati. Je že videti, da je postala glasilo mariborskega koruzništva. Ti ljudje v svojem sedanjem jeznem razpoloženju poleg »Ljubljane« in s. Bernota seveda ne poznajo drugih argumentov. Tega, da je glasoval za izključitev mariborskega nereda odbor, sestavljen iz zastopnikov vseh okrožij in ne morda iz s. Bernota in Ljubljancanov, tega jim menda ne kaže pripovedovati tamošnjemu proletariatu. Evo, kakšne laži je začela objavljati »Volksštima«: V enem zadnjih »Naprejev« smo postavili ob steno lepo družbico, ki si je izmislila in trosi po Mariboru laž, da je stranka po zaslugi s. Bernota podkupljena, ker je dobila od češkoslovaških socialistov 30.000 č. K. Govorili smo izrečno samo o majhni družbi klepetuljarjev in izrečno o tem, da trosijo svojo čenčo po vsem mestu. Glede prvega se »Volksštima« laže, kakor da smo opsovali vse ljudi v organizaciji za lažnjivce, glede drugega pa nekaj klobasari o tem, kakor da bi si bil s. Koren na temelju zasebnega vprašanja enega samega človeka celo vest izmislil. Le dalje po tej poti! Saj si sami škodujete, ker ljudje znajo že nekaj misliti in znajo tudi vaše pisanje primerjati s tem, kar smo mi pisali v »Naprejevi« 222. številki! Judojska in buržoazna žurnalistika se trudi že več kot dve stoletji, da bi napravila vse črno, kar je belega, in vendarle pronica na vseh koncih in krajih resnica vseeno na dan. Nič drugega ni pričakovati žurnalistiki, ki pod »socialističnim« imenom uganja vsake vrste lažnjivost. Končno bodo vendar tudi Mariborčani spoznali, kako strašno so jih zvodili za nos ljudje, ki so bili še včeraj zunaj njihove organizacije in drugi, ki so bili že včeraj vredni, da jih

pomečejo iz nje, pa so se vseeno poslastili poveljevanja nad njimi v trenutku, ko je bilo premalo pazljivost!

Narodno gledališče uprizori v četrtek novo opereto »Barona Trenka«, v petek pa »Revizorja«, oboje izven abonmaja.

Iz stranke.

Kraj. pol. org. S. S. J. v Sp. šiški. V četrtek ob 20. članski sestanek. Snov: občinske volitve. Udeležba vseh je dolžnost! — Odbor.

Kdo ima pravico na Strankin zbor dne 6. in 7. januarja 1923. Razen tistih organizacij, ki smo jih objavili v zadnjem »Ljudskem glasu«, so obračunale za september še naslednje: Ljubljana VII, Zagorje, Črna, Brežice, Trbovlje, Marenberg, Ježica, Liboje, Vrhnika, Tržič, Leše-Prevalje, Guštanj, Jesenice in mesto Ljubljana.

Vse tiste organizacije, ki obračunavajo sicer mesečno, vendar navadno šele bolj proti koncu meseca, prosimo, naj se potrudijo, da oddajo obračun na pošto vsaj še pred nedeljo 15. t. m., da bodo njih imena lahko objavljena v »Ljudskem glasu« 19. t. m. in da bodo na Strankinem zboru zastopane z vsemi pravicami pravih starih organizacij. Obračunajte za tiste sodruge, ki so plačali, ne čakajte na zaspanec Boljše je, da imate enega samega delegata gotovo, nego pa da jih mislite s čakanjem do biti več, potem pa z zamudo zgubiti vsel Red pa mora biti in mora veljati za vse enako. Sicer bo pa mogoče do biti pozneje tudi še pravico na več delegatov, ker letos ne bo veljalo — kakor je bilo lani — število članov tistega meseca, ko jih je bilo najmanj, temveč poprečno število vseh treh mesecev (sept., okt. in nov.).

Dopisi.

Dobrova pri Jesenicah. V dopisu »Nove Pravde« št. 37 z dne 16. septembra t. l. pod naslovom »Blejska Dobrova« si je dopisnik dovolil nataktni si pavorih peres v svoj oguljeni rep. Tako je pokazal javnosti svojo zabo in čvrsto postavbo. Najprvo se je obregnil ob inž. Beckerja, nato pa prevzel veliki lopar in kopnil z njim po naših delavskih sotrpnih in naš razredni strokovni organizaciji, to pa zato, ker nismo tako »narodni« kakor dopisnik sam. Ne bomo odgovarjali na tvoje napade, ker vemo, da te boli resno delo v naših organizacijah. Bojiš se, da bi tvoji zapeljanci spoznali, da rešitev delavstva ni v frazah, temveč v resnem organizatoričnem delu. Hvala ti za obrambo pritepenega Nemca! Ravno tako odklanjamo tvoj nameček, da bi bil g. inž. Becker naš prijatelj in zaščitnik, predobro vemo, da je on varuh kapitalizma in brez tvojih opominov bomo proti kapitalizmu vodili naš razredni boj na strokovnem in političnem polju. Če bo kapitalist (tako tudi gospod Becker) v boju dostojen, bomo tudi mi dostojni. Za teroristične nastope pa imamo tudi mi sredstva za protinaskoke. Javno so naši zaupniki to že nešteto povedali tudi g. Beckerju v obraz. Zakaj se tudi ti ne ožunačiš in mu tega ne poveš? Ker ste Vi NSSarji tako možato protestirali proti nastavljanju tujih delavcev, zakaj pa hoče g. inž. Becker izvajati posledice pri naših zaupnikih, ki so dobili nalog od strokovne organizacije delavstva, da podajo proti temu naš protest? Kapitalist seveda ve, da je svoj namen že dosegel (slučaj Westen, Celje), če ubije delavske zaupnike in organizatorje. Gosp. inž. Beckerju in na-

govim sekundantom pa povemo, da naj, če se čutijo užaljene napovedo boj strokovni organizaciji, osebe pa, ki jih je organizirano delavstvo pooblastilo, da zastopajo njih interese, naj pa pustijo popolnoma v miru, sicer bodo imeli opravka z organiziranimi kovinarji. Protest sam in odgovori inž. Beckerja pa tvorijo poglavje zase, o čemur bomo še mnogo govorili. Odsihdoh pa bomo stalno obveščali javnost o dogodkih na Dobravi pod naslovom: »Cvetke iz Dobravske republike.«

Globoko. Pred nekaj leti je sklenil naš krajni šolski svet, da napravi v podstrešju šole učiteljsko stanovanje in je v ta namen tudi odobril potrebni kredit. Predsednik kr. šolskega sveta je bil takrat veleposestnik Franc Gregorevčič od SLS. člani pa še drugi bogatini in med njimi g. Ivan Urek, sedanji nar. poslanec, podpredsednik skupščine in dika SKS. Predsednik pa je z zidanjem nekam cincal in, ko je konečno stanovanje bilo le napravljeno, je stalo več, nego je znašal dovoljeni kredit. G. Urek je pogruntal, da mora plačati razliko predsednik, sam pa tega ni mogel doseči, zato je spravil to reč na dnevni red seje okr. šol. sveta v Brežicah. Tam so se o tem posvetovali in dali predsedniku Gregorevčiču priliko, da se je zagovarjal; povedal je, da je s prezidavo odlašal radi tega, ker je mislil, da bo kasneje zidanje ceneje. Sicer so mu prikimali, pri glasovanju pa je večina le odločila, da mora razliko plačati. Ta sklep pa bi postal pravomočen šele po sodnijski razsodbi. V tem trenutku pa je g. Urek razodel svojo politično modrost: na shodih SKS pred volitvami v nar. skupščino je srdito zahteval, da mora stvar pred sodišče, ker, da, zato... pač, da se s tem ljudstvu prikupi in nalovi čim več glasov. G. Urek je postal poslanec in še kaj in je na vse drugo pozabil, ne, na vse ne, za svojo hišo je tudi še pozneje skrbel. Minilo je leto in več. Da se zadeva razjasni, je interpeliral s. Umek Martin s. Baraga, da kot član okr. odbora skuša prekiniti zavlačevanje. (Čudno, da se predsednik okr. odbora, ki je doma iz Globokega, ne briga za stvari, ki jih mora poznati.) S. Baraga je posredoval, obč. svet v Globokem pa je dobil nalog, da skliče radi šol. stanovanja sejo in sporoči okr. odboru svoje sklepe. Seja se je vršila 17. IX. 1922, počastil jo je s svojo navzočnostjo tudi g. Urek, ki se je radi iste stvari že drugič izkazal! Pa kako: zanimal je, da bi postal sklep okr. šol. sveta šele tedaj pravomočen, ako pride pred sodišče — prej je pa s tem agitiral. G. Urek je sploh okreten gospod, z lahkoto je slekel klerikalno suknjo in oblekel liberalni frak. Dokaz, da je treba gledati voditeljem vedno na prste, zasledovati vsak pojav in nikdar se zanašati, da bodo drugi mesto nas delali. Na seji so se odborniki od SLS in SKS spogledavali, prikimali, kadili cigare in konečno po zgledu parlamenta v Beogradu, kadar gre za tako kočljivo reč, enostavno prešli preko te točke na dnevni red. Gospodje »zastopajo koristi« pri občini, ampak svoje! Mi socialisti smo v tem oziru pa zelo drugačnega mnenja. Priznavamo g. Ureku, da je skraja prav ravnal, da pa njegovega nastopa ne moremo šteti v dobro. G. predsednik Gregorevčič pa naj nam kar na besedo verjame, da ne živimo več v dobi, ko so gospodarili veleposestniki in ravnali z delavci, kakor so hoteli. Hočemo, da bo ostalo vse, kar si je zavedno ljudstvo priborilo in ne pustimo, da bi sklepal en sam človek za mnogo drugih. Občane opominjamo, da skrbno posli-

kako sestavljajo občinski možje proračun. Le kadar ne bodo mogli, ne bodo poskušali prevař. Obenem pa bomo videli, kdo je vreden zaupanja. H koncu pa še nekaj za g. Ureka. Večkrat smo Vas že vprašali v našem listu, kje so kavcije, ki so jih morale založiti naše žene med vojno, da so dobile ruske ujetnike na delo. Bili ste takrat član komisije, ki je novce pobirala in istočasno ste nam županili v Globokem. Mi vemo, da ste agitirali za vojno posojilo in vemo, da tisti ki je agitiral za vojno, ne more biti pravi ljudski zastopnik, kakor ga hočemo mi. G. Urek ve, da je ameriška zastava zelo »pisana in bela« in zbirka njegovih prepričanj je ameriški zastavi zelo podobna.

Kulturni vestnik.

Repertoire Narod. gledališča v Ljubljani.

Drama:

Sreda, 11. okt. »Jack Straw«. Izven.
Četrtek, 12. okt. »Romantične duše«. Red B.
Petek, 13. okt. »Jack Straw«. Red E.
Sobota, 14. okt. »Hedda Gabler«. Red D.
Nedelja, 15. okt. »Hedda Gabler«. Izven.
Ponedeljek, 16. okt. »Hedda Gabler«. Red A.

Opera:

Sreda, 11. okt. Zaprto.
Četrtek, 12. okt. »Lakme«. Red A.
Petek, 13. okt. Zaprto.
Sobota, 14. okt. »Carmen«. Red B.
Nedelja, 15. okt. »Madame Butterfly«. Izven.
Ponedeljek, 16. okt. Zaprto.

»Naprej« je list, ki vam podaja resnično sliko delavskega gibanja po svetu. Prinaša politične in znanstvene članke, statistike, opise krajev itd. »Naprej« je list, ki širi zdravo socialistično znanje med slovenskim delavstvom. Širite ga!

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 62 Din. 1 francoski frank 4.75 Din. 1 lira 2.67 Din. 1 češka krona 2.18 Din. 100 mark 1.90 Din. 100 avstrijskih kron 8 par. 100 madžarskih kron pa 2.70 Din. V Curihu velja 100 naših kron 2.02 švicarskih frankov.

= Žitni trg. Pšenica se prodaja po 350 Din, ječmen 325 Din, koruza 250 Din za 100 kg. Cene žitu so znatno padle. Pričakovati je še nadaljnega padca cen, ker je vsled dviga naše valute omogočen nakup inozemskih produktov, ki pridejo postavljeni na naš trg, mnogo cenejši kot domače blago. Ker bo na ta način ameriška moka konkurirala z domačo, bodo naši producenti prisiljeni, znižati cene. V Ljubljano je že prispela prva ameriška moka, ki jo prodajajo po 19 20 in 23 kron kg. Došla je tudi mast, ki jo prodajajo po 106 Došla je tudi mast, ki jo prodajajo po 106 Došla je tudi mast, ki jo prodajajo po 106 Upa ti je, da bodo v kratkem padle cene tudi kruhu, ki je glavni življenski pogoj našega delavca.

IZJAVA.

Izjavljam, da sem sicer bil v Celju kot gost na Noyačanovem sestanku z nekim svojim znancom, da pa so me izbrali v odbor Noyačanove stranke brez moje vednosti.

Na Pragerskem. 8. okt. 1922.
Anton Opravš.

Notranja politika.

(Govor poslanca sodr. Etb. Kristana v proračunski razpravi v Narodni skupščini.)

(Dalje.)

Ta zakon daje prilike za vse mogoče zlorabe. V Zagrebu se je na primer zgodilo da je nekdo hotel izdajati list. Naznanil je to oblasti, priglasi ime lista, ki naj bi bilo. Zdi se mi »Novi Svet« z označbo: »neodvisen političen list«, in drugega nič. A policija, veste, kaj je storila policija? Odgovorila mu je, da ne sprejme njegove prijave na znanje, z drugimi besedami, da ne dovoljuje izhajanja lista. Ne poznam človeka, mislim le, da se imenuje Gjuro Cvijić. (Minister Svetozar Pribičević dela medklince.) Dobesedno se mu odgovarja, da »ondotno kr. policijsko ravnanje« ne more vzeti prijave na znanje.

Gospodje, zelo slab je tisti paragraf prehodnih odredb v ustavi, ki govori o tisku. To je članek, ki razveljavlja, kar pravi ustava sama v svojem glavnem delu o svobodi tiska. Pa vendar gospodje, pravi tudi ta članek: »Lahko se prepove izhajanje, odnosno razpečevanje listov in tiskopisov, ki izživajo: Sovraštvo proti državi kot celoti, verski ali plemenski razpor, kakor tudi če posredno pozivajo državljane, da bi siloma izpremenili ustavo ali deželne zakone, le če je iz spisa očitno razvidno, da gre za tako pozivanje državljanov.« In dodano je še: »Kadar preneha posebna potreba, se ti predpisi lahko odpravijo z zakonom.« Če ne ve policija nič drugega kakor kako se bo list imenoval in kdaj bo izhajal, kako more v spisu, ki ga še ni, ki še ni izšel, videti pozivanje na sovraštvo proti državi kot celoti, na revolucijo, upor, bombe, handžare itd.?

Ali zopet, gospodje, ni to popolnoma osamljen slučaj. Nekaj podobnega se je zgodilo v Sloveniji, kjer je bil enako nezakonito in neustavno prepovedan list, s katerim sicer jaz niti najmanj ne simpatiziram. Toda vprašanje ni, ali uživa kakšna stranka ali kakšen list moje simpatije ali vaše simpatije ali jih ne uživa, temveč gre za nezakonitost prepovedi in za zlorabo oblasti. (Minister Svetozar Pribičević: Ali je sodnja potrdila?) Gospod minister, o tem, kaj potrjuje ali ne potrjuje sodnja, bi govorili pri ministrstvu pravosodja. Sedaj govorimo o postopanju policije. In gospodje, tudi če reši sodišče v prid pritožbi ni policijska šikana s tem opravičena, in mi ne moremo dovoliti sistema, ki more šikanirati, dokler sodišče ne poruši njegove šikane. Od policije moramo zahtevati, da postopa od začetka pravilno. (Medklince: Kje bi pa potem bili spori?) Četudi nisem advokat, vendar mislim, da bi bila naloga države čim bolj izločevati spore, delati jih nepotrebne, ne pa provocirati jih le zato, da more biti več sodišč in več policije.

Klofute in puškina kopita.

Gospodje, kakorkoli obračate stvar, kolikorkoli naberete dejstev in ilustrativnih slučajev, naposled morate vedno prihajati do zaključka, da nimamo dobre uprave da naša policija, in sicer ne tista, ki upravlja, ne tista, ki vrši policijsko službo v ožjem pomenu, ni na višini, da je daleč, daleč od višine, da so pritožbe o zlorabah in tudi o batinah še vedno opravičene; dokler bi živel tak sistem, pa ne moremo pričakovati ureditve razmer v de-

Šli smo, gospodje, ko so bila na dnevnem redu prometna vprašanja, finančna vprašanja, trgovinska vprašanja, industrijska vprašanja, agrarna vprašanja, da obsega vsak red teh vprašani vrsto odprtih problemov, ki se morajo rešiti, če hočete, da pridemo do urejenih razmer v deželi. To vse se vjema, gospodje. Toda dokler bomo imeli v deželi upravni sistem, kakršen je danes, prepletete lahko vso deželo z železnicami, pa bo vendar zlo. Dokler imate policijsko državo, kakršna je danes, dokler bo moglo žandar, karabinersko kopito veljati več kakor zakon, lahko dvignete milijon tovarniških dimnikov, in vendar bo zlo. Dokler bo policist stal nad narodom, namesto da mu služi, lahko razdelite vso zemljo na najpravičnejši način in lahko date ljudem vole in pluge in semenje in vse, pa bo vendar zlo. Z rešitvijo enega posameznega vprašanja ne morete rešiti državnega vprašanja. Vsa ta vprašanja so med sabo v zvezi, vsa pa so prepletena z vprašanjem uprave.

Gospodje, vprašanje dobre uprave je vprašanje državnega zdravlja. Temu vprašanju je treba posvetiti mnogo več resnosti, nego smo je mogli opazati doslej. Ne bi se smelo jemati na lahko roko, kar iznaša opozicija in čemur se upira narod. Gospodje, mnogo je slabega. Razumem pač kot človek, da more kdo, kadar je dobro obvedoval in se lepo razhladil, smatrati za malenkost zlo, ki je doletelo kakšnega posameznika, kakšno družino ali sploh kakšno skupino, katere ne pozna. Ali, gospodje, tudi tega ne sme biti, če je to uraden človek ali član te zbornice. Nič, kar se tiče naroda in dežele, ne more biti malenkost; nič se ne sme bagatelizirati; in, gospodje, da se je pri nas toliko bagateliziralo, da se bagatelno odlagajo vprašanja, da je vedno še dovolj časa, če bi bilo treba odgovarjati na nujna vprašanja, da se nujne reči zapirajo v miznico, namesto da bi se rešile, da se na neprijetna vprašanja odgovarja s klofuto ali pa s kopitom, to nam je prineslo ogromno škodo zunaj in znotraj. To gospodje, če se sumira, vam poda sliko, ki je ne smete več trpeti, pred katero morate postati resni, pred katero ni dovolj reči »nostra culpa«. Tu se je z vso resnobo treba zaoznaniti, da se ne bo mirovalo, dokler se vse te reči ne uredi.

In pri tem je treba samozatajevanja, ker je nevarnost velika, da se dajo ljudje zapeljati s strankarstvom. Tukaj se je ob neki priliki govorilo o protekciji, češ da vsakdo napada protekcijo, ali da jo vendar vsakdo želi. Da, dokler se protekcija razlaga v pravem zmislu besede, dokler pomeni zaščito tistega, ki je potreben zaščite in ki jo zasluži, je to opravičena stvar, dobra in plemenita. Toda vsi veste, če se govori na političnem forumu o protekciji in protekcionizmu, da ima to povsem drug pomen, da pomeni to dajati posebne privilegije, ki niso opravičeni; da pomeni to predpostavljati nezaslužnih tistim, ki so zaslužni, da pomeni to krivičnost, politično krivičnost, in v mnogih slučajih tudi materialno krivico. In, gospodje, treba je v sebi zatajiti nagon, da protežira človek nevrednega. Dovolj močni morate biti da se pri čiščenju te državne stavbe iznebite vsakega partizanstva in da imate v mislih samo interese naroda, tudi če to ni baš v prid interesom prijateljem ali stranke. Če nočete tako ravnati, gospodje, tedaj opravljajte ta skupščina jalov posel, in tedaj mora ljudstvo dobiti vtisk, da se tukaj ne dela nič drugega, kakor da se vara narod, ki pričakuje rešitve.

Podpredsednik M. Vurčić: Gospod poslanec, prosim Vas, da zaključite, ker Vam je čas že davno potekel.

Kristan: Takoj končam. Saj mora človek navsezadnje itak končati. Poskušal sem, kolikor je v danem času mogoče, v širokih potezih označiti svoje stališče in stališče svoje stranke, razume se pa, da posamezen govornik v tej debati ne more izčrpati predmeta. Kolikor sem mogel naštet nekaj faktov, mislim, da sem s tem obrazložil, zakaj da jaz in moji sodrugi ne moremo glasovati za proračun ministrstva za notranje zadeve. Toda dovolite mi, da kljub dosedanjim težkim izkušnjam, ki smo jih imeli v praksi, izrečem, če že ne upanja, vsaj željo, da se ta skupščina predrami in zbere, da vzame v roko metlo in izmete, kar je škodljivega, brez obzira na stranke, na razne strasti in egolizme in osebne interese, in da tako pomaga ustvariti dobro upravo, brez katere ne more biti dobre politike ne dobrega gospodarstva, brez katere ne more biti ne državljanske svobode, ne socialne pravice v deželi. (Ploskanje na levici.)

Socialist mora biti vedno pogumen. Ampak še bolj potrebno je, da je socialist pameten.

Po svetu.

— Strašne zdravstvene razmere na Novi Gvineji. Kapitalizem pozna kolonije in prekomorske kolonije le kot predmet za izkoriščanje. To se je pokazalo, ko so poslanci avstralske delavske stranke obiskali teritorij na Novi Gvineji, ki je bil preje nemška posest, liga narodov ga je pa izročila pod nadzorstvo Avstralije. Poslanci obtožujejo avstralsko vlado, da ne skrbi za zboljšanje zdravstvenih razmer na otoku. Predvsem primanjkujejo zdravniki, zdravila, obveze in drugi zdravniški pripomočki za uspešno zdravljenje bolnikov. Nova Gvineja meri dva in sedemdeset tisoč štirijaških milj. Na tem ogromnem teritoriju je ena sama bolnišnica za belopolne ljudi, ki se nahaja v takem stanju, da zasluži vse kaj drugega kot ime bolnišnice. Bolnišnica se nahaja v Mandangu in je tako slabo opremljena, da nima niti razkuževalnice. V oddelku za domačine so pa še strašnejše razmere. Na glavni postaji na New Islandu, ki meri štiri tisoč šest sto štirijaških milj, se nahaja samo en zdravnik. Zdravnik mora delati v zelo slabih razmerah. Primanjkujejo mu medikamenti, obveze in instrumenti. Zdravnik je izpovedal, da si je moral izposoditi žago od nekega električarja, ki služi za rezanje bakrene žice, da je bolniku odrezal okuženo roko. Bolnik je seveda umrl, ker zdravniku primanjkujejo razkuževalna sredstva. Te razmere so prišle na razpravo v zveznem avstralskem parlamentu. Ministrski predsednik Hughes ni tajil teh razmer, ampak opravičeval se je, da take obtožbe napeljujejo vodo na mlin Nemčije, ki še ni prenehala upati, da zopet pridobi ta teritorij nazaj. Parlament je seveda videl zadevo v drugi luči in je določil petdeset tisoč dolarjev za zdravstveno službo na otoku. Parlament je po ostru kritiki delavskih poslancev izjavil, da smatra zdravje domačinov za važno reč in da je dolžnost vlade, da skrbi tako za domačine na otoku, da zasluži priznanje od lige narodov za svojo oskrbo.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Čitajte naš tisk!

Dnevnik „NAPREJ“ stane mesečno	Din 12—
Tednik „LJUDSKI GLAS“ stane mesečno	3—
Mesečnik „NASI ZAPISKI“ stane letno	25—
Oskar Wilde: „PRAVLJICE“, elegantno vezana	12:50
Karol Marks in Friderik Engels: „KOMUNISTIČNI MANIFEST“	1—
Bauer - Uratnik: „POT K SOCIALIZMU“	1—
SOCIALIZEM IN VERA“ broširana	7—
lepo in trdno vezana	9—
F. Engels - Zagar: „RAZVOJ SOCIALIZMA“ od utopije do znanosti, stane	5—
Naroča se v Ljubljani, pošt. predal št. 168.	
Osebná naročila v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I. (Učiteljska tiskarna.)	
„VOLKSSTIMME“ izhaja 2 krat tedensko, stane mesečno	2:50
Naroča se v Mariboru Ruška cesta 5.	
„DELA VEČ“ glasilo Stokov. kom. za Slovenijo, Ljubljana. Družinski list „KRES“ izhaja mesečno in stane letno	40—
Naroča se v Ljubljani, Židovska ulica 1.	
Razširjajte naše časopise in knjige! — V izobrazbi in zavednosti je naša moč!	

OBRTNA NAZNANILA.

... Prva mariborska ...
delavska pekarna v Mariboru,
Tržaška cesta št. 38, tel. 324,
priporoča
dober kruh in semlje.

Prva produkt. zadruga krojačev
Maribor, Ruška cesta 5
priporoča obleke za moške in
ženske po zmernih cenah in
dobre kakovosti.

Gostilna
LJUDSKI DOM
= Maribor =
Ruska cesta št. 7
priporoča
izborna kuhinjo in pijačo.

... N. BRUNO MILJANIČ ...
tovarna kandič in slaščičarna
najnižje cene in vsak čas sveže blago.
Maribor, Tkalska ulica 4.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in trboveljski premog
vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava
la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.
Naslov:
Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15-II.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetrike, sedlarje itd.
po najnižjih cenah pri
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Nikak strup! Nikaka kemična kislina!
Garantirano pristni
na debelo! **namizni kis** na drobno!
prodaja najmodernejša avtomatična kisova tovarna
FELIKS SCHMIDL,
Maribor, Koroška cesta 18.
Vsaka hišnja gospodinja, ki skrbi za zdravje svoje družine, zahtevaj povsod samo pristni SCHMIDL - KIS.

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.
Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.
Vezanje poučuje brezplačno.
Pisalni stroji „Adler“.
Ceniki zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovaren.
Dürkopp, Styria, Waffennrad.
Začasno znižane cene!

PERILO
za dame, gospode in deco,
oprema za novorojenčke
najceneje pri:
A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

POTNIKI V AMERIKO!
UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.
prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
HAMBURGA SOUTHAMPTONA CHERBOURGA v NEW-YORK.
Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:
SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

RUPERT JEGGLITSCH **FRANZ FRANGESCHA NASLEDNIK**
trgovina železnine in zaloga ribarskega orodja
Gosposka ulica 11. **MARIBOR** Gosposka ulica 11.

Tovarna Barva vsakovrstno --
JOS. REICH --- blago.
Kemično čisti obleke.
Ljubljana, Poljanski nasip 4. **Svetlolika** ovratnike, zapestnice in srajce.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.
Podružnice:
Maribor **Novomesto** **Kočevje**
Gosposka ul. 38. Glayni trg št. 39.

Zahtevajte vedno in povsod
kruh in pecivo
I. delavske pekarnе
v Ljubljani, Kolezijska ulica 4.
ki je najboljši.
V Ljubljani in okolici se prodaja v vseh prodajalnah, ki so označene s tozadevnimi napisi.

Delniška glavica: K 20.000.000.—	Slovenska eskomptna banka	Rezervni zakladi: K 6.500.000.—
Podružnice: Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.	Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1. Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.	Telefoni št. 146, 458. Brzjavke: ESKOMPTNA.